

DE TROPISCHE NATUUR.

Redactie:

C. A. BACKER, *Buitenzorg.*
 A. J. KOENS, *Mr.-Cornelis.*
 J. W. A. VAN WELSE, *Weltevreden.*

Adres der Redactie:

J. W. A. VAN WELSE, *Weltevreden, Kramat.*

Levend en Dood Materiaal:

C. A. BACKER, *Buitenzorg.*

Vaste Medewerkers:

H. A. CLERX.
 Dr. Z. KAMERLING.
 Dr. J. C. KONINGSBERGER.
 P. A. OUWENS.
 F. WEEHUIZEN.

Prijs per jaar f 6.50 — Leden der N. H. V. ontvangen het Tijdschrift gratis.

LIEVENHEERBEESTJES

(*Coccinellidae*).

II.

't Aantal soorten, dat bij de Lievenheersbeestjes wordt aangetroffen, is lang niet gering. Er zijn er „maar” ongeveer 1500 bekend, en dat getal zou zeker nog heel wat grooter zijn, wanneer zij, die thans nog als vreemdeling rondlopen, zich eens behoorlijk bij den burgerlijken stand lieten inschrijven.

Laat die groote verscheidenheid u echter niet afschrikken; ik ben heusch niet in staat en dus ook niet van plan, zelfs maar 't honderdste deel te behandelen. De meest voorkomenden echter vragen zeer bescheiden een plaatsje in *De Tropische Natuur*.

Op plaat 1 is afgebeeld *Chilomenes sexmaculata*, op plaat 2 *Coccinella arcuata*. Geen onbekenden, niet waar! We willen even de uiterlijke verschillen waarnemen, opdat we ze op een excursie vlug kunnen onderscheiden.

Chilomenes sexmaculata heeft roode dekschilden, welke kunnen variëren van licht- tot donkerrood, met zwarte teekeningen. Vooreerst vindt men om elk dekschild een

zwarten rand; deze is 't breedst in 't midden van den binnenrand. Een zigzagsgewijs verloopende dwarse band, iets over 't midden, deelt beide schilden in tweeën. De voorste helft draagt een W-vormige, de achterste helft een ronde vlek. (In Fig. 1 is de W-vormige vlek heel wat gere-

Fig. 1.

Chilomenes sexmaculata.
 Sterk vergroot.

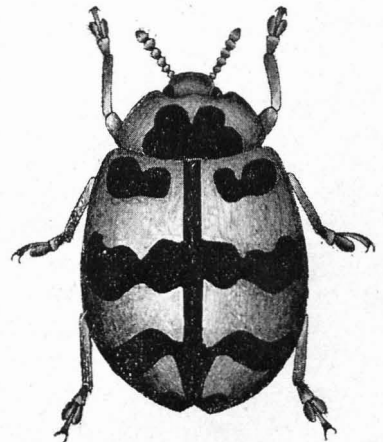

Fig. 2.

Coccinella arcuata.

Nog sterker vergroot om de vlekken beter te doen uitkomen.

duceerd; dit gebeurt vaker). 't Voorborststuk is zwart, aan den voorkant heel sierlijk afgezet met een lichtgeel bandje, dat bovendien nog twee inhammen in 't zwarte gedeelte maakt.

Coccinella arcuata is helder oranje tot oranjerood. 't Voorborststuk draagt een zwarte, eenigszins trapezium-vormige vlek; nabij de schouders vindt men op de dekschilden twee vlekken, die echter ook vaak ineengevloeid zijn; verder twee evenwijdige banden, één in 't midden en één meer naar achter en eindelijk eindigen de schilden in een zwarten top. De middelste band is veelal verbroken in 't midden.

Nu we beide geslachten uit elkander kennen, gaan we met vollen moed er op uit, om te trachten ze te pakken te krijgen en thuis te verzorgen, teneinde het diertje in zijn doen en laten te kunnen bespieden. Heel lang zoeken is niet noodig, al heel spoedig hebben we *Chilomenes sexmaculata* te pakken; die is dus 't eerst aan de beurt om eenigen tijd in gevangenschap door te brengen. Maar één is geen in dit geval. Één en nog één, dat 's pas één. We dienen er dus nog enkele bij te vangen, opdat we den kans niet loopen enkel mannetjes of enkel wijfjes mee te zullen nemen. Uiterlijk zijn er geen verschillen tusschen mannetje en wijfje waar te nemen. Nu nog wat frisch groen om 't den diertjes in hun gevangenis zoo gezellig mogelijk te maken en we zijn gereed, op 't voedsel na. Maar daar behoeven we nu zoo dadelijk geen haast mee te maken, laten we gerust de diertjes thuis eerst netjes inrichten en al is 't voor ons menschen, nu niet zoo bijzonder aangenaam geen eten in huis te hebben, voor Lievenheersbeestjes is dit geen bezwaar. Ze kunnen zelfs best eenige weken zonder eten.

Dat doen ze heel wat beter dan de rondreizende hongerlijder PAPUS, die enkele jaren geleden in verschillende plaatsen in Holland den verrassenden toer uithaalde, een paar weken zonder voedsel in een groote flesch door te brengen. 't Ging prachtig! En als men in Rotterdam niet ontdekt had, dat zijn vrouw hem 's nachts voorzag van worst en bouillon, dan had hij misschien ook nog wel een „kunstreis” over Java gemaakt.

Maar de Lievenheersbeestjes vasten werkelijk. We zullen echter goed voor onze nieuwe huisgenooten zorgen en voedsel halen, zooveel we kunnen. Dus nu — ja lezer m'n synonymen laten me op 't oogenblik in den steek; weet iemand een ander woord voor luizenjacht, dan zal ik een volgenden keer den zin wel afmaken. Als 't op eten aankomt blijken 't lekkerbekken te zijn. Alles, wat men ze voorzet, eten ze maar niet op. Bij voorkeur zijn ze gediend van *Bladluizen* (*Aphidae*) en *Mottenschildluizen* (*Aleurodidae*). Die eten ze met graagte en men staat versteld van de hoeveelheden, die ze verslinden.

Worden de dieren goed gevoed, dan leggen de wijfjes eieren in hoopjes van 6 tot 9. Één wijfje legde in ge-

vangenschap ongeveer 80 eieren. Na $\pm$ vier dagen komen de larven te voorschijn. Eerst zijn deze geheel zwart, maar naarmate ze ouder worden komen de kleuren zwart, wit en geel voor den dag. Over gebrek aan eetlust kunnen we bij de nieuwe wereldburgers niet klagen; één larve is maar

eventjes in staat een tweehonderd luizen per dag te verslinden en kunnen ze er zooveel niet te pakken krijgen, wel, dan verslinden zij hun broeders en

Fig. 3.

Ei van
Ch. sexmaculata.

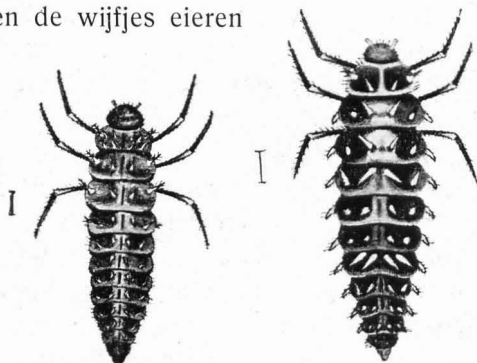

Fig. 4.

Jonge larve van
Ch. sexmaculata.

Fig. 5.

Oudere larve van
Ch. sexmaculata.

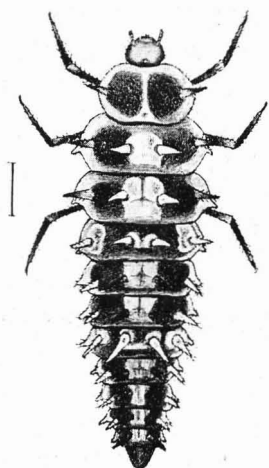

Fig. 6.
Nog oudere larve van
Ch. sexmaculata.

zusters, zonder eenig blijk van medelijden; 10—13 dagen duurt dat lieve leventje zoo voort. Wat een massa's luizen er door zoo een gezin verslonden kunnen worden, laat zich begrijpen. En 't groote nut, dat ze daarmee stichten, is niet twijfelachtig.

De verpopping duurt 4—6 dagen; dan komt het fraaie kevertje te voorschijn, om 't verdelgingswerk voort te zetten.

Thans rest ons nog, iets van 't leven van *Coccinella arcuata* te vertellen. Daar dit diertje echter vnl. op de sawah voorkomt, stel ik voor, daarmee te wachten tot de padi geplant is.

Fig. 7.
Pop van
Ch. sexmaculata.

V. D. VL.

Buitenzorg, 25 Oct. 1912.

EEN INTERESSANTE EPIPHYT.

(*Trichosporum radicans* NEES. — *Aeschynanthus radicans* JACK. = *Ki kandël*, s.).

(*Vervolg*).

De vruchten zijn lang, dun en rond (Fig. 2), * ze doen aan ingedroogde vanillestokjes denken, maar zijn geel in plaats van zwartbruin. Wanneer ze openspringen laten ze de talrijke zaden ontsnappen. Die zaden zijn heel aardig (Fig. 3). * Elk zaad bestaat uit een geel gedeelte, dat de kiem bevat en een daarvan gemakkelijk loslatend wit propje. Zoowel het propje als het zaad dragen aan hun vrij uiteinde een lang haar, dat in de figuur slechts gedeeltelijk is afgebeeld. Bij de meeste *Trichosporum*-soorten ontbreekt dat propje, bij een enkele soort draagt het zaad aan één uiteinde een enkel, aan het andere een bundel haren. Wanneer de vrucht openspringt, worden de zaden door den wind meegevoerd. Komen ze op een gunstige plaats, dan kunnen ze tot ontkieming overgaan.

Mogelijk spelen daarbij de mieren soms een rol. Een vroeger te Buitenzorg werkzaam Duitsch geleerde, Dr. HANS HALLIER, heeft waargenomen, dat de uit aarde opgebouwde mierennesten, die men dikwijls op boomen vindt, soms geheel overgroeid waren met jonge *Trichosporum* planten. Het lijkt me zeer goed mogelijk, dat de zaden van *Trichosporum* op dezelfde wijze door mieren vervoerd worden als Dr. DOCTERS VAN LEEUWEN dat beschreven heeft voor de zaden van *Dischidia Rafflesiana*. Wie van onze lezers heeft tijd en lust dienaangaande eens waarnemingen te doen?

En nu de beloofde tabel. Laat ik beginnen met het verzoek mij van alle *Trichosporum*-soorten materiaal toe te zenden, liefst onder nauwkeurige opgave van vindplaats en kleur der bloemen. Het geslacht is gemakkelijk te herkennen. Wanneer je op Java een epiphytische plant vindt zonder melksap met tegenoverstaande of in kransen geplaatste, dikke bladeren, vergroeidbladige bloemkroon met lange buis, rood of groen gekleurd, met 4 volkomen en één onvolkomen meeldraad, waarvan de helmknoppen 2 aan 2 samenhangen, een lang, dun vruchtbeginsel, dat later in een dergelijke vrucht verandert, terwijl de zaden

* Zie volgende bladzijde.